

АДМІНІСТРУВАННЯ АКЦИЗНОГО ПОДАТКУ В КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ ДОХОДІВ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ

Визначальну роль у формуванні доходів держави відіграють непрямі податки, оскільки завдяки їм забезпечується в середньому 40% доходів Державного бюджету України. Водночас непрямі податки, в тому числі акцизний податок, вважаються одними з найскладніших та найважливіших податків які існують в податковій системі України. Тому аналіз адміністрування акцизного податку та надходження до бюджету мають важливе значення як для держави, так і для платників податків.

Державний бюджет України формується за допомогою прямих та непрямих податків. З точки зору фіскальної ефективності акцизний податок займає друге місце серед непрямих податків. Він є одним з податків, які зумовлюють постійні та стабільні надходження до державного бюджету. Протягом 2014-2016 років акцизний податок забезпечував в середньому 13% від загального обсягу доходів Державного бюджету України та мав стабільну тенденцію до зростання. Цьому сприяли позитивні зміни в адмініструванні акцизного податку.

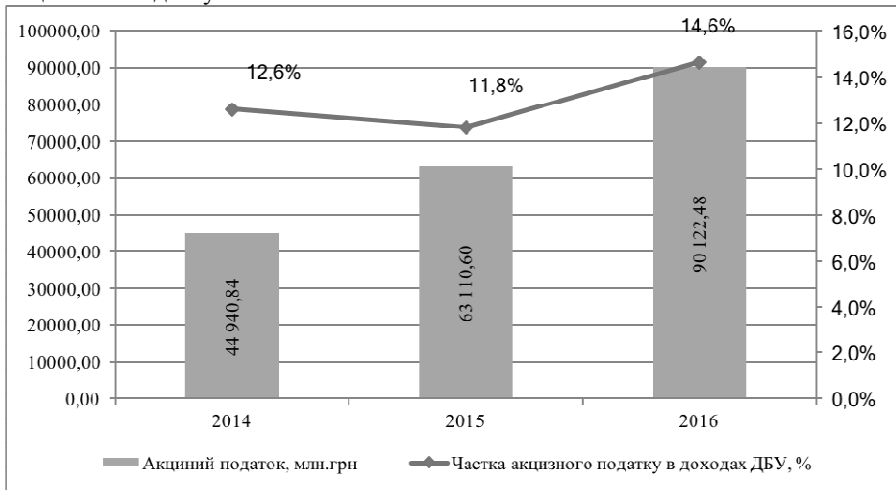

Рис. 1. Динаміка частки та надходжень акцизного податку до Державного бюджету України протягом 2013-2015 років

Джерело: розраховано та складено автором на основі [1]

Варто зауважити, що нові правила адміністрування акцизного податку почали діяти 1 січня 2013 року, що передбачало подальшу детінізацію акцизного оподаткування та залучення до бюджету додаткових податкових платежів. Фіскальна ефективність акцизного податку з року в рік зростає, при

цьому найбільший приріст надходжень від акцизного податку до бюджету держави спостерігався у 2016 році. Він обумовлений як збільшенням обсягів виробництва деяких підакцизних товарів (зокрема, за даними Держстату, за 2016 рік порівняно з попереднім роком збільшився обсяг виробництва: тютюнових виробів — на 5,8% та виноробної продукції — на 6,6%) так і змінами законодавства (збільшення надходжень зумовлено ростом з 1 січня 2016 року специфічної ставки акцизного податку на тютюнові вироби на 40%, на нафтопродукти на 13%, а також ростом курсу гривні до євро на 16,8% у 2016 році до 2015 року (на нафтопродукти та транспортні засоби ставка акцизного податку встановлена у євро). Приріст надходжень до ДБУ від акцизного податку також зумовлений збільшенням обсягів імпорту деяких підакцизних товарів у 2016 році, зокрема нафтопродуктів, на 5,4% [2]. Позитивні зміни в динаміці податкових надходжень зумовлені запровадженням з 1 березня 2016 року Системи електронного адміністрування реалізації пального та електронної акцизної накладної при реалізації пального. Застосування даної системи сприяло зменшенню обсягів тіншового обігу пального і відповідно збільшенню надходжень акцизного податку до бюджету, а також наближенню податкового законодавства України до законодавства ЄС.

В структурі акцизних надходжень з вітчизняних товарів переважають податкові надходження акцизного податку зі спиртних напоїв, тютюнових виробів та нафтопродуктів. Структура акцизного податку з імпортованих товарів суттєво відрізняється від надходжень акцизного податку з вітчизняних товарів за рахунок більших надходжень з нафтопродуктів та скрапленого газу.

Акцизний податок називають регресивним та недемократичним, проте, як засвідчив проведений аналіз його надходження до ДБУ, він є оптимальним для нестабільної економіки України. Тому виникає потреба у вдосконаленні адміністрування акцизного податку. Серед основних напрямів удосконалення адміністрування акцизного податку можна виокремити: внесення змін до податкового законодавства, що забезпечать чіткість, зрозумілість та однозначність тлумачення правових норм; розробка заходів, спрямованих на покращення обслуговування платників податків; упорядкування податкових перевірок і відносин, що складаються між платниками податків і фіскальними органами в ході їх проведення. Удосконалення адміністрування акцизного податку в Україні відіграє важливу роль в розвитку податкової системи. Воно сприятиме підвищенню рівня ефективності справляння акцизного податку до бюджету і одночасно вирішувати стратегічні і оперативні завдання держави.

Література:

1. Офіційний сайт Державної казначейської служби України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://treasury.gov.ua/main/uk/doccatalog/>.

2. Інформація Міністерства фінансів України щодо виконання Державного бюджету України за 2015 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/informaciya-ministerstva-finansiv-ukrayini-2702/>.